

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 9 marca 2023 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca sądowa w sprawach cywilnych – Europejskie poświadczenie spadkowe – Rozporządzenie (UE) nr 650/2012 – Artykuł 1 ust. 2 lit. l) – Zakres stosowania – Artykuł 68 – Treść europejskiego poświadczenia spadkowego – Artykuł 69 ust. 5 – Skutki europejskiego poświadczenia spadkowego – Nieruchomy majątek spadkowy położony w państwie członkowskim innym niż państwo spadkobrania – Wpis tego majątku nieruchomości do rejestru nieruchomości tego państwa członkowskiego – Ustawowe wymogi dotyczące tego wpisu przewidziane w prawie rzeczoności państwa członkowskiego – Rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 1329/2014 – Obligatoryjny charakter formularza V zawartego w załączniku 5 do tego rozporządzenia wykonawczego

W sprawie C-354/21

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Lietuvos vyriausioji administracinis teismas (najwyższy sąd administracyjny Litwy) postanowieniem z dnia 2 czerwca 2021 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 4 czerwca 2021 r., w postępowaniu:

R.J.R.

przeciwko

Registru centras VI,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: E. Regan, prezes izby, D. Gratsias, M. Ilešič (sprawozdawca), I. Jarukaitis i Z. Csehi, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: M. Siekierzyńska, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 4 maja 2022 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu rządu litewskiego – K. Dieninis i V. Kazlauskaitė-Švenčionienė, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: litewski.

- w imieniu rządu czeskiego – M. Smolek i J. Vlácil, w charakterze pełnomocników,
 - w imieniu rządu niemieckiego – J. Möller, U. Bartl, M. Hellmann, R. Kanitz, P.-L. Krüger i U. Kühne, w charakterze pełnomocników,
 - w imieniu rządu hiszpańskiego – I. Herranz Elizalde, w charakterze pełnomocnika,
 - w imieniu rządu francuskiego – A. Daniel i A.-C. Drouant, w charakterze pełnomocników,
 - w imieniu rządu węgierskiego – Z. Biró-Tóth i M. Z. Fehér, w charakterze pełnomocników,
 - w imieniu Komisji Europejskiej – S. L. Kalėda i W. Wils, w charakterze pełnomocników,
- po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 14 lipca 2022 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 1 ust. 2 lit. l) i art. 69 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.U. 2012, L 201, s. 107; sprostowania: Dz.U. 2012, L 344, s. 3; Dz.U. 2013, L 60, s. 140; Dz.U. 2019, L 243, s. 9).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między R.J.R. a Registrų centras VĮ (rejestrzem centralnym, Litwa) dotyczącego wpisu do rejestru nieruchomości prawa własności nieruchomości mienia spadkowego położonego na Litwie, którego spadkobiercą jest R.J.R.

Ramy prawne

Prawo Unii

Rozporządzenie nr 650/2012

- 3 Motywy 7, 8, 18, 67 i 71 rozporządzenia nr 650/2012 mają następujące brzmienie:
„(7) Należy ułatwić prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego poprzez usuwanie przeszkód w swobodnym przepływie osób, które napotykają obecnie trudności w wykonywaniu przysługujących im praw w zakresie spraw spadkowych mających skutki transgraniczne. W europejskiej przestrzeni sprawiedliwości obywatele muszą być w stanie uregulować zawczasu swoje sprawy spadkowe. Prawa spadkobierców i zapisobierców, innych osób bliskich zmarłemu oraz wierzycieli spadkowych muszą zostać zagwarantowane w sposób skuteczny.

- (8) Aby osiągnąć powyższe cele, w niniejszym rozporządzeniu należy zawrzeć przepisy dotyczące jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania – lub, w stosownych przypadkach, przyjmowania – wykonalności i wykonywania orzeczeń, dokumentów urzędowych i ugód sądowych, a także przepisy dotyczące ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego.

[...]

- (18) Wymogi dotyczące wpisu do rejestru prawa do nieruchomości lub rzeczy ruchomych powinny być wyłączone z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia. Prawo państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest rejestr (w przypadku nieruchomości *lex rei sitae*), powinno określać warunki prawne i sposób dokonywania wpisu oraz organy, takie jak organy prowadzące księgi wieczyste [katastry] lub notariusze, któr[e] są odpowiedzialn[e] za sprawdzenie, czy spełnione są wszystkie wymogi oraz czy przedstawiona lub sporządzona dokumentacja jest wystarczająca lub zawiera niezbędne informacje. W szczególności organy mogą sprawdzić, czy prawo zmarłego do majątku spadkowego wymienionego w dokumencie przedstawionym do rejestracji jest prawem wpisanym jako takie w rejestrze lub w inny sposób wykazany zgodnie z prawem państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest rejestr. Aby uniknąć powielania dokumentów, organy rejestracyjne powinny przyjmować takie dokumenty sporządzone przez właściwe organy w innym państwie członkowskim, których swobodny przepływ przewidziany jest w niniejszym rozporządzeniu. W szczególności europejskie poświadczenie spadkowe wydane na podstawie niniejszego rozporządzenia powinno stanowić ważny dokument do celów wpisania majątku spadkowego do rejestru państwa członkowskiego. Nie wyklucza to jednak możliwości zwrócenia się przez organy rejestracyjne do osoby ubiegającej się o rejestrację o dostarczenie dodatkowych informacji lub o przedstawienie dodatkowych dokumentów, które są wymagane na mocy prawa państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest dany rejestr, na przykład informacji lub dokumentów dotyczących zapłaty podatku. Właściwy organ może wskazać osobie ubiegającej się o rejestrację, w jaki sposób można uzupełnić brakujące informacje lub dokumenty.

[...]

- (67) Szybkie, łatwe i skuteczne załatwienie sprawy spadkowej mającej skutki transgraniczne w Unii [Europejskiej] wymaga, by spadkobiercy, zapisobiercy, wykonawcy testamentów lub zarządcy spadku mogli łatwo wykazać swój status lub prawa i uprawnienia w innym państwie członkowskim, na przykład w państwie członkowskim, w którym znajduje się majątek spadkowy. Aby im to umożliwić, niniejsze rozporządzenie powinno przewidywać ustanowienie jednolitego poświadczenia – europejskiego poświadczenia spadkowego (zwanego dalej »poświadczeniem«) – które byłoby wydawane w celu wykorzystania w innym państwie członkowskim. W trosce o poszanowanie zasady pomocniczości poświadczenie nie powinno zastępować wewnętrznych dokumentów, które mogą istnieć do podobnych celów w państwach członkowskich.

[...]

- (71) Poświadczenie powinno mieć takie same skutki we wszystkich państwach członkowskich. Nie powinno być z samej swej istoty tytułem wykonawczym, lecz powinno mieć skutek dowodowy; należy też domniemywać, że prawidłowo stwierdza ono okoliczności, które ustalono na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia lub na mocy innego prawa

właściwego dla określonych kwestii, takich jak ważność materialna rozrządzenia na wypadek śmierci. Skutek dowodowy poświadczenia nie powinien rozciągać się na kwestie, które nie podlegają przepisom niniejszego rozporządzenia, takie jak ustalenie pochodzenia lub ustalenie, czy dany składnik majątku należał do zmarłego. [...]”.

4 Artykuł 1 tego rozporządzenia, zatytułowany „Zakres stosowania”, stanowi:

„1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do dziedziczenia majątku po osobach zmarłych. Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do spraw podatkowych, celnych ani administracyjnych.

2. Z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia wyłączone są:

[...]

k) charakter praw rzeczowych; oraz

l) wszelkie wpisy do rejestru praw do nieruchomości lub rzeczy ruchomych, łącznie z wymogami prawnymi dotyczącymi takich wpisów, oraz skutki wpisu lub braku wpisu takich praw do rejestru”.

5 Rozdział VI tego rozporządzenia, zatytułowany „Europejskie poświadczenie spadkowe”, zawiera art. 62–73 tego rozporządzenia.

6 Zgodnie z art. 62 tego rozporządzenia, zatytułowanym „Ustanowienie europejskiego poświadczenia spadkowego”:

„1. Niniejszym rozporządzeniem ustanawia się europejskie poświadczenie spadkowe (zwane dalej »poświadczeniem«), które jest wydawane w celu wykorzystania w innym państwie członkowskim i które rodzi skutki wymienione w art. 69.

2. Korzystanie z poświadczenia nie jest obowiązkowe.

3. Poświadczenie nie zastępuje dokumentów wewnętrznych wykorzystywanych do podobnych celów w państwach członkowskich. Jednak poświadczenie wydane w celu wykorzystania w innym państwie członkowskim rodzi także skutki wymienione w art. 69 w państwie członkowskim, którego organy wydały to poświadczenie zgodnie z niniejszym rozdziałem”.

7 Artykuł 63 rozporządzenia nr 650/2012, zatytułowany „Przeznaczenie poświadczenia”, ma następujące brzmienie:

„1. Poświadczenie jest przeznaczone do wykorzystywania przez spadkobierców [...], którzy potrzebują wykazać w innym państwie członkowskim swój status lub wykonywać, odpowiednio, swoje prawa jako spadkobiercy [...].

2. Poświadczenie można wykorzystywać w szczególności do wykazania jednego lub kilku z poniższych:

a) statusu lub praw każdego spadkobiercy lub, w zależności od przypadku, każdego zapisobiercy wymienionego w poświadczeniu i ich udziałów w spadku;

b) przyznania spadkobiercy(-om) lub, w zależności od przypadku, zapisobiercy(-om) wymienionemu(-ym) w poświadczeniu konkretnego składnika majątku lub konkretnych składników majątku stanowiących część spadku;

[...]”.

8 Artykuł 67 rzeczonego rozporządzenia, zatytułowany „Wydanie poświadczenia”, stanowi w ust. 1:

„Organ wydający niezwłocznie wydaje poświadczenie zgodnie z procedurą określoną w niniejszym rozdziale wtedy, gdy okoliczności, które mają zostać poświadczone, zostały ustalone na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia lub na mocy innego prawa właściwego dla danych kwestii. Organ wydający wykorzystuje formularz przyjęty zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 81 ust. 2”.

9 Artykuł 68 tego rozporządzenia, zatytułowany „Treść poświadczenia”, stanowi:

„Poświadczenie zawiera następujące informacje, w zakresie, w jakim są one wymagane ze względu na cel jego wydania:

[...]

l) udział przypadający każdemu ze spadkobierców oraz, w stosownych przypadkach, wykaz praw lub składników majątku przypadających każdemu ze spadkobierców;

[...]”.

10 Artykuł 69 rozporządzenia nr 650/2012, zatytułowany „Skutki poświadczenia”, stanowi:

„1. Poświadczenie rodzi skutki we wszystkich państwach członkowskich bez wymogu stosowania jakiegokolwiek szczególnej procedury.

2. Domniemywa się, że poświadczenie prawidłowo stwierdza okoliczności, które ustalono na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia lub na mocy innego prawa właściwego dla danych kwestii. Domniemywa się, że osoba wymieniona w poświadczeniu jako spadkobierca [...] posiada status wymieniony w poświadczeniu lub posiada prawa lub uprawnienia określone w poświadczeniu bez żadnych warunków ani ograniczeń odnoszących się do tych praw lub uprawnień innych niż określone w poświadczeniu.

[...]

5. Poświadczenie stanowi ważny dokument na potrzeby dokonania wpisu majątku spadkowego do właściwego rejestru państwa członkowskiego, z zastrzeżeniem art. 1 ust. 2 lit. k) i l)”.

Rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 1329/2014

- 11 Artykuł 1 ust. 5 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1329/2014 z dnia 9 grudnia 2014 r. ustanawiającego formularze, o których mowa w rozporządzeniu nr 650/2012 (Dz.U. 2014, L 359, s. 30; sprostowania: Dz.U. 2015, L 142, s. 34; Dz.U. 2016, L 9, s. 14; Dz.U. 2016, L 182, s. 58; Dz.U. 2016, L 293, s. 65), stanowi:
- „Formularz, który ma być stosowany w przypadku europejskiego poświadczenia spadkowego, o którym mowa w art. 67 ust. 1 rozporządzenia [nr 650/2012], wskazano w załączniku 5 jako formularz V”.
- 12 Wspomniany formularz V, zawarty w załączniku 5 do tego rozporządzenia wykonawczego, wymienia załączniki, które mogą zostać dołączone do europejskiego poświadczenia spadkowego. Wśród tych załączników figuruje załącznik IV, zatytułowany „Status i prawa spadkobiercy lub spadkobierców”.
- 13 Punkt 9 tego załącznika IV zawiera wzmiankę „Składnik lub składniki majątku przypisane spadkobiercy, w odniesieniu do których wnioskowano o wydanie poświadczenia (proszę określić składnik lub składniki majątku oraz wskazać wszystkie istotne szczegółowe informacje umożliwiające identyfikację)”.

Prawo litewskie

- 14 Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymas Nr. I-1539 (ustawa Republiki Litewskiej nr I-1539 o rejestrze nieruchomości) z dnia 24 września 1996 r. (Žin., 1996, nr 100-2261), zmieniona ustawą nr XII-1833 z dnia 23 czerwca 2015 r. (zwana dalej „ustawą o rejestrze nieruchomości”), stanowi w art. 5 ust. 2, że prowadzący rejestr nieruchomości odpowiada, zgodnie z ustawą, za prawidłowość i ochronę danych zgromadzonych w tym rejestrze. Zgodnie z tym przepisem organ ten odpowiada jedynie za zgodność danych wpisanych do rejestru nieruchomości z dokumentami, na podstawie których dane te zostały wpisane do tego rejestru.
- 15 Artykuł 22 wspomnianej ustawy reguluje podstawy prawne wpisu do rejestru nieruchomości praw rzeczowych na nieruchomości, obciążeń takich praw i faktów mających znaczenie prawne. Zawiera on wykaz dokumentów poświadczających powstanie praw do nieruchomości lub faktów mających znaczenie prawne, na podstawie których prawa te, ich obciążenia lub owe fakty prawne są wpisywane do rejestru nieruchomości, wymieniając między innymi decyzje organów publicznych, wyroki, orzeczenia, postanowienia i decyzje sądów, a także poświadczenia dziedziczenia.
- 16 Artykuł 23 wspomnianej ustawy określa zasady składania wniosków o wpis praw rzeczowych na nieruchomości, obciążeń takich praw i faktów mających znaczenie prawne. W ust. 2 artykuł ten przewiduje, że do wniosku należy dołączyć dokumenty potwierdzające powstanie prawa rzeczowego, obciążenia tego prawa lub faktów mających znaczenie prawne, o których wpis się wnosi. W art. 23 ust. 3 tej ustawy uściślono, że dokumenty, na podstawie których prawa rzeczowe na nieruchomości, obciążenia tego prawa oraz fakty mające znaczenie prawne są potwierdzane, powstają, wygasają, są przenoszone lub obciążane, muszą spełniać wymogi przewidziane w aktach prawnych i zawierać dane niezbędne do dokonania wpisu w rejestrze nieruchomości. Zgodnie z art. 23 ust. 4 tej ustawy dokumenty, na podstawie których wnioskuje się o wpis, muszą być czytelne i zawierać pełne imiona, nazwiska, nazwy prawne, adresy, numery identyfikacyjne

osób, dla których praw wpisów ma znaczenie, jak również unikalny numer nieruchomości, której dotyczy wpis, nadawany zgodnie z Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastru nuostatai (statutem katastru nieruchomości Republiki Litewskiej).

- 17 Zgodnie z art. 29 ustawy o rejestrze nieruchomości podmiot prowadzący rejestr nieruchomości odmawia dokonania wpisu praw do nieruchomości, obciążeń takich praw i faktów mających znaczenie prawne, jeżeli w trakcie rozpatrywania wniosku o wpis stwierdzi, że dokument przedstawiony na poparcie tego wniosku nie spełnia wymogów tej ustawy lub że wniosek lub dokument złożony do tego organu nie zawiera przewidzianych w Nekilnojamojo turto registro nuostatai (statucie rejestru nieruchomości) danych niezbędnych do identyfikacji nieruchomości i osób nabywających do niej prawa.
- 18 Statut rejestru nieruchomości, przyjęty w drodze Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimas Nr. 379 „Dėl Nekilnojamojo turto registro nuostatų patvirtinimo” (dekretu rządu Republiki Litewskiej nr 379 w sprawie zatwierdzenia rozporządzenia o rejestrze nieruchomości) z dnia 23 kwietnia 2014 r. (TAR, 2014, nr 2014-4930) w pkt 14.2.2 uściśla, że danymi identyfikującymi nieruchomość są: obszar katastralny, blok katastralny, numer katastralny działki gruntu, unikalny numer (kod identyfikacyjny) działki gruntu; unikalny numer (kod identyfikacyjny) budowli i unikalny numer (kod identyfikacyjny) mieszkania lub lokalu.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 19 Wnoszący odwołanie w postępowaniu głównym, R.J.R., zamieszkuje w Niemczech.
- 20 W dniu 6 grudnia 2015 r. zmarła jego matka (zwana dalej „zmarłą”), której miejscem zwykłego pobytu były wówczas również Niemcy. Wnoszący odwołanie w postępowaniu głównym, będący jej jedynym spadkobiercą, przyjął wprost spadek po zmarłej w Niemczech. Zwrócił się on do właściwego sądu niemieckiego, aby uzyskać europejskie poświadczenie spadkowe, ponieważ spadek obejmował składniki majątkowe znajdujące się nie tylko w Niemczech, ale również na Litwie.
- 21 W dniu 24 września 2018 r. Amtsgericht Bad Urach (sąd rejonowy w Bad Urach, Niemcy) wydał wnoszącemu odwołanie w postępowaniu głównym, po pierwsze, poświadczenie dziedziczenia nr 1 VI 174/18, w którym stwierdzono, że G.R., który zmarł w dniu 10 maja 2014 r., pozostawił swój majątek zmarłej jako jedynej spadkobierczynie, oraz, po drugie, europejskie poświadczenie spadkowe nr 1 VI 175/18, w którym stwierdzono, że zmarła pozostawiła swój majątek R.J.R., który jest jej jedynym spadkobiercą i przyjął spadek wprost.
- 22 W dniu 15 marca 2019 r. wnoszący odwołanie w postępowaniu głównym złożył wniosek do rejestru centralnego, organu państwowego odpowiedzialnego w szczególności za prowadzenie katastru i rejestru nieruchomości na Litwie, w celu wpisania do rejestru swojego prawa własności nieruchomości należących do zmarłej na Litwie. Na poparcie swojego wniosku przedstawił wspomniane w poprzednim punkcie poświadczenie dziedziczenia oraz europejskie poświadczenie spadkowe.
- 23 Decyzją z dnia 20 marca 2019 r. wydział w Taurogach departamentu ds. rejestru nieruchomości służb ds. zarządzania rejestrami nieruchomości rejestru centralnego oddalił ten wniosek ze względu na to, że europejskie poświadczenie spadkowe nie zawierało danych niezbędnych do

celów identyfikacji nieruchomości przewidzianych w ustawie o rejestrze nieruchomości, a mianowicie nie wskazano w nim nieruchomości odziedziczonych przez wnoszącego odwołanie w postępowaniu głównym.

- 24 Ten ostatni odwołał się od tej decyzji odmownej do komisji ds. sporów centralnego biura rejestracyjnego przy rejestrze centralnym, która decyzją z dnia 9 maja 2019 r. utrzymała w mocy ową decyzję odmowną.
- 25 Wnoszący odwołanie w postępowaniu głównym wniósł skargę na te decyzje do Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmai (oddziału w Kłajpedzie regionalnego sądu administracyjnego, Litwa), który orzeczeniem z dnia 30 grudnia 2019 r. oddalił tę skargę jako bezzasadną.
- 26 Wnoszący odwołanie w postępowaniu głównym wniósł odwołanie od tego orzeczenia do Lietuvos vyriausiosios administracinės teismed (najwyższego sądu administracyjnego Litwy), będącego sądem odsyłającym. Sąd ten uznał, że w sprawie tej występują kwestie związane z wykładnią rozporządzenia nr 650/2012.
- 27 Sąd ten zauważy, że zgodnie z art. 69 ust. 5 rozporządzenia nr 650/2012 europejskie poświadczenie spadkowe stanowi ważny dokument na potrzeby dokonania wpisu składnika majątku spadkowego do właściwego rejestru państwa członkowskiego, z zastrzeżeniem art. 1 ust. 2 lit. k) i l) tego rozporządzenia, co oznacza, że poświadczenie to nie ma wpływu na stosowanie art. 1 ust. 2 lit. l) tego rozporządzenia. Zdaniem tego sądu ten ostatni przepis, który wyłącza z zakresu stosowania tego rozporządzenia wszelkie wpisy do rejestru praw do nieruchomości lub rzeczy ruchomych, oznacza, że uzyskanie europejskiego poświadczenia spadkowego nie skutkuje samo w sobie niestosowaniem przesłanek wpisu do rejestru nieruchomości ustanowionych przez prawo państwa członkowskiego, w którym nieruchomość jest położona.
- 28 W tym względie sąd odsyłający podkreśla, że na Litwie dokumenty mogące służyć za podstawę wpisu praw do nieruchomości do rejestru zostały wymienione w art. 22 ustawy o rejestrze nieruchomości oraz że art. 23 ust. 2–4 tej ustawy określa w sposób bezwzględnie wiążący, jakie informacje i dane dokumenty te powinny poświadczać. Rejestr centralny działa wyłącznie na podstawie uprawnień przyznanych mu na mocy ustawy, która nie przyznaje mu uprawnień do samodzielnego ustalania zakresu praw własności ani do gromadzenia informacji i dowodów poświadczających wystąpienie pewnych okoliczności lub ich niewystąpienie.
- 29 Sąd ten wskazuje, że w konsekwencji zgodnie z przepisami prawa litewskiego informacje niezbędne do dokonania wpisu do rejestru nieruchomości można przedstawić wyłącznie za pośrednictwem dokumentów wymienionych w art. 22 ustawy o rejestrze nieruchomości oraz że jeżeli dostarczone informacje są niekompletne, rejestr centralny nie jest uprawniony do uwzględnienia informacji innych niż zawarte w tych dokumentach.
- 30 Wspomniany sąd dodaje, że aby europejskie poświadczenie spadkowe mogło wywoływać skutki, powinno zostać sporządzone przy użyciu formularza V zawartego w załączniku 5 do rozporządzenia wykonawczego nr 1329/2014. W konsekwencji, gdyby informacje, o których mowa w mających zastosowanie przepisach rozporządzenia nr 650/2012 oraz rozporządzenia wykonawczego nr 1329/2014, zostały przedstawione w europejskim poświadczeniu spadkowym, to europejskie poświadczenie spadkowe byłoby uznawane na Litwie za ważny dokument, na podstawie którego nabycie mienia zostałoby wpisane do rejestru nieruchomości, jak przewiduje art. 69 ust. 5 rozporządzenia nr 650/2012.

- 31 Sąd odsyłający stwierdza, że europejskie poświadczenie spadkowe będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym zostało sporządzone przy użyciu formularza V i zawiera załącznik IV do tego formularza, poświadczający status i prawa spadkobiercy. Dodaje on jednak, że w pkt 9 tego załącznika IV nie przedstawiono żadnej informacji umożliwiającej identyfikację składnika lub składników majątku przyznanych spadkobiercy, w odniesieniu do których wnioskowano o wydanie poświadczenia.
- 32 Sąd ten zauważa, że z argumentów wysuniętych przez wnoszącego odwołanie w postępowaniu głównym oraz z przytoczonego przez niego orzecznictwa sądów niemieckich wynika, iż to nie przez niedopatrzenie organ, który wydał europejskie poświadczenie spadkowe, nie zamieścił tych danych. Wnoszący odwołanie podnosi w szczególności, że w niemieckim prawie spadkowym panuje zasada sukcesji uniwersalnej i że w konsekwencji, zgodnie z tym prawem, gdy jest tylko jeden spadkobierca, otrzymuje on całość majątku zmarłego i nie jest możliwe wskazanie lub określenie w jakikolwiek sposób składników majątku spadkowego. Tak więc jego zdaniem zgodnie z utrwalonym orzecznictwem sądy niemieckie nie stosują w związku z tym art. 68 ust. 1 rozporządzenia nr 650/2012, który stanowi, że europejskie poświadczenie spadkowe określa udział przypadający każdemu ze spadkobierców oraz, w stosownym przypadku, wykaz praw lub składników majątku przypadających danemu spadkobiercy.
- 33 Z uwagi na cele, którym służy utworzenie europejskiego poświadczenia spadkowego, a w szczególności cel polegający na tym, by sprawy spadkowe mające skutki transgraniczne w Unii były załatwiane szybko, łatwo i skutecznie, sąd odsyłający zastanawia się nad wykładnią art. 1 ust. 2 lit. l) i art. 69 ust. 5 rozporządzenia nr 650/2012, w szczególności w odniesieniu do relacji między tymi przepisami a przepisami prawa krajowego państwa członkowskiego, w którym znajduje się dany składnik majątku spadkowego, regulującymi warunki związane z wpisem prawa własności do rejestru nieruchomości.
- 34 W tych okolicznościach Lietuvos vyriausiosios administracinis teismas (najwyższy sąd administracyjny Litwy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 1 ust. 2 lit. l) i art. 69 ust. 5 [rozporządzenia nr 650/2012] należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniom prawnym państwa członkowskiego położenia nieruchomości, zgodnie z którymi prawo własności może zostać wpisane do rejestru nieruchomości na podstawie europejskiego poświadczenia spadkowego jedynie w przypadku, gdy wszystkie dane niezbędne do wpisu podano w tym europejskim poświadczeniu spadkowym?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 35 W niniejszej sprawie, jak wynika z postanowienia odsyłającego, wniosek wnoszącego odwołanie w postępowaniu głównym o dokonanie wpisu do litewskiego rejestru nieruchomości jego prawa własności nieruchomości położonej na Litwie został oddalony ze względu na to, że europejskie poświadczenie spadkowe przedstawione na poparcie tego wniosku nie zawierało informacji dotyczących tej nieruchomości. W tych okolicznościach, aby udzielić sądowi odsyłającemu użytecznej odpowiedzi, należy przeformułować przedstawione pytanie, tak aby dotyczyło ono również art. 68 rozporządzenia nr 650/2012, ponieważ artykuł ten dotyczy właśnie, jak wynika z samego jego tytułu, treści takiego poświadczenia. Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem Trybunał powinien wywieść z całości informacji przedstawionych mu przez sąd krajowy, a w szczególności z uzasadnienia postanowienia odsyłającego, aspekty prawa Unii, które

wymagają wykładni, zważywszy na przedmiot sporu (zob. podobnie wyrok z dnia 16 listopada 2021 r., *Governor of Cloverhill Prison i in.*, C-479/21 PPU, EU:C:2021:929, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 36 Tak więc poprzez swoje pytanie sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 1 ust. 2 lit. l), art. 68 lit. l) i art. 69 ust. 5 rozporządzenia nr 650/2012 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego przewidującemu, iż wniosek o wpis nieruchomości do rejestru nieruchomości tego państwa członkowskiego może zostać oddalony, jeżeli jedynym dokumentem przedstawionym na poparcie tego wniosku jest europejskie poświadczenie spadkowe, które nie identyfikuje tej nieruchomości.
- 37 Na wstępie należy przypomnieć, że w art. 1 rozporządzenia nr 650/2012, po zdefiniowaniu w ust. 1 zakresu stosowania tego rozrządzenia, wymieniono w ust. 2, w sposób wyczerpujący, kwestie wyłączone z jego zakresu stosowania, wśród których to kwestii w art. 1 ust. 2 lit. l) wskazano „wszelkie wpisy do rejestru praw do nieruchomości lub rzeczy ruchomych, łącznie z wymogami prawnymi dotyczącymi takich wpisów, oraz skutki wpisu lub braku wpisu takich praw do rejestru”.
- 38 Artykuł 69 ust. 5 rozporządzenia nr 650/2012 przewiduje, że europejskie poświadczenie spadkowe stanowi ważny dokument na potrzeby dokonania wpisu majątku spadkowego do właściwego rejestru państwa członkowskiego, z zastrzeżeniem art. 1 ust. 2 lit. k) i l) tego rozporządzenia. Artykuł 68 rozporządzenia nr 650/2012 przewiduje natomiast, że poświadczenie to musi zawierać określone informacje w zakresie, w jakim są one wymagane ze względu na cel jego wydania, w tym między innymi, stosownie do art. 68 lit. l) tego rozporządzenia, udział przypadający każdemu ze spadkobierców oraz, w stosownych przypadkach, wykaz praw lub składników majątku przypadających każdemu ze spadkobierców.
- 39 Tak więc w celu dokonania oceny, czy przewidziany w art. 68 lit. l) rozporządzenia nr 650/2012 obowiązek umieszczenia w europejskim poświadczeniu spadkowym wykazu składników majątku przypadających danemu spadkobiercy spoczywa na organie wydającym takie poświadczenie nie tylko w przypadku dziedziczenia dotyczącego wielu spadkobierców, lecz również w przypadku dziedziczenia przez jednego spadkobiercę, takiego jak występujący w postępowaniu głównym, należy dokonać wykładni tego art. 68 lit. l), w świetle związku między art. 1 ust. 2 lit. l) i art. 69 ust. 5 rozporządzenia nr 650/2012 i to w świetle ogólnych ram, w które przepisy te się wpisują.
- 40 W tym względzie należy przypomnieć, że europejskie poświadczenie spadkowe stanowi autonomiczny instrument prawa Unii, którego stosowanie i skutki są szczegółowo uregulowane w przepisach rozporządzenia nr 650/2012. W szczególności Trybunał orzekł już, że europejskie poświadczenie spadkowe korzysta z autonomicznego reżimu prawnego określonego przez przepisy rozdziału VI owego rozporządzenia (zob. wyrok z dnia 21 czerwca 2018 r., *Oberle*, C-20/17, EU:C:2018:485, pkt 46).
- 41 Wymienione w pkt 39 niniejszego wyroku przepisy rozporządzenia nr 650/2012 należy interpretować w świetle celów tego rozporządzenia, którymi są, jak wynika z jego motywów 7 i 8, udzielenie pomocy spadkobiercom i zapisobiercom oraz innym osobom bliskim zmarłemu oraz wierzycielom spadkowym w dochodzeniu przez nich ich praw w kontekście postępowania spadkowego mającego skutki transgraniczne oraz udzielenie pomocy obywatelom Unii w uregulowaniu zawczasu ich spraw spadkowych (zob. podobnie wyrok z dnia 21 czerwca 2018 r., *Oberle*, C-20/17, EU:C:2018:485, pkt 49).

- 42 To właśnie w tym kontekście rozporządzeniem nr 650/2012 prawodawca Unii ustanowił europejskie poświadczenie spadkowe, którego celem jest, zgodnie z motywem 67 tego rozporządzenia, umożliwienie spadkobiercom łatwego wykazania ich statusu lub ich praw i uprawnień w innym państwie członkowskim w celu szybkiego, łatwego i skutecznego załatwienia sprawy spadkowej mającej skutki transgraniczne w Unii.
- 43 W tej kwestii art. 63 ust. 1 rozporządzenia nr 650/2012 precyzuje, że europejskie poświadczenie spadkowe jest przeznaczone do wykorzystywania między innymi przez spadkobierców, którzy potrzebują wykazać w innym państwie członkowskim swój status lub wykonywać swoje prawa jako spadkobiercy. Zgodnie z art. 63 ust. 2 lit. a) i b) tego rozporządzenia poświadczenie to może być wykorzystane w szczególności do wykazania statusu lub praw każdego spadkobiercy wymienionego w poświadczeniu oraz przyznania spadkobiercy/spadkobiercom określonego składnika lub określonych składników majątku stanowiącego część spadku.
- 44 Jeżeli chodzi o skutki europejskiego poświadczenia spadkowego, to jak wynika z art. 69 ust. 1 i z motywu 71 rozporządzenia nr 650/2012, poświadczenie to powinno rodzić skutki we wszystkich państwach członkowskich bez wymogu stosowania jakiejkolwiek szczególnej procedury. Zgodnie z art. 69 ust. 2 tego rozporządzenia domniemywa się, że rzeczony poświadczenie prawidłowo stwierdza okoliczności, które ustalono na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia lub na mocy innego prawa właściwego dla danych kwestii. Domniemywa się, że osoba wymieniona w poświadczeniu jako spadkobierca posiada status wskazany w tym poświadczeniu lub posiada prawa lub uprawnienia określone w poświadczeniu bez żadnych warunków ani ograniczeń odnoszących się do tych praw lub uprawnień innych niż określone w tymże poświadczeniu. Tym samym, jeżeli europejskie poświadczenie spadkowe zostaje wydane spadkobiercy w państwie członkowskim miejsca zwykłego pobytu zmarłego, spadkobierca ten może je wykorzystać w innych państwach członkowskich, w których znajdują się składniki majątku zmarłego.
- 45 Co się tyczy w szczególności sytuacji, w której europejskie poświadczenie spadkowe jest przedstawiane jako dokument, na podstawie którego wnosi się o rejestrację odziedziczonej nieruchomości, należy podkreślić, że art. 68 rozporządzenia nr 650/2012 przewiduje minimum informacji, jakie należy zawrzeć w tym poświadczeniu. Jego treść może być różna w zależności od celów, dla których zostało ono wydane.
- 46 W tym względzie należy uściślić, że zgodnie z art. 67 ust. 1 rozporządzenia nr 650/2012 i jak orzekł już Trybunał, w celu wydania wspomnianego poświadczenia organ wydający powinien obligatoryjnie posłużyć się formularzem V, przewidzianym w załączniku 5 do rozporządzenia wykonawczego nr 1329/2014 (zob. podobnie wyrok z dnia 17 stycznia 2019 r., *Brisch*, C-102/18, EU:C:2019:34, pkt 30).
- 47 Niemniej jednak należy również przypomnieć, że – jak wynika z pkt 38 niniejszego wyroku – art. 69 ust. 5 rozporządzenia nr 650/2012 przewiduje, iż europejskie poświadczenie spadkowe stanowi ważny dokument na potrzeby wpisu składnika majątku spadkowego do właściwego rejestru państwa członkowskiego, bez uszczerbku w szczególności dla art. 1 ust. 2 lit. l) tego rozporządzenia, przy czym ten ostatni przepis stanowi, jak orzekł już Trybunał, że wszelkie wpisy do rejestru praw do nieruchomości lub rzeczy ruchomych, łącznie z wymogami prawnymi dotyczącymi takich wpisów oraz skutkami wpisu lub braku wpisu tych praw do rejestru, są wyłączone z zakresu stosowania tego rozporządzenia (zob. podobnie wyrok z dnia 12 października 2017 r., *Kubicka*, C-218/16, EU:C:2017:755, pkt 54).

- 48 Fakt, że takie wymogi prawne podlegają prawu krajowemu, wynika również z motywu 18 rozporządzenia nr 650/2012, zgodnie z którym wymogi dotyczące wpisu do rejestru prawa do nieruchomości lub rzeczy ruchomych są wyłączone z zakresu stosowania tego rozporządzenia, a zatem to prawo państwa członkowskiego, w którym prowadzony jest rejestr, powinno określać warunki prawne i sposób dokonywania tego wpisu, a także określać organy, takie jak organy prowadzące katastry lub notariusze, odpowiedzialne za sprawdzenie, czy spełnione są wszystkie wymogi oraz czy przedstawiona lub sporządzona dokumentacja jest wystarczająca lub zawiera niezbędne informacje.
- 49 W konsekwencji przepisy rozporządzenia nr 650/2012 ustanawiającego europejskie poświadczenie spadkowe, a dokładniej art. 69 ust. 5 tego rozporządzenia w związku z jego art. 1 ust. 2 lit. l), do którego odsyła ten pierwszy przepis, nie stoją na przeszkodzie ustanowieniu lub stosowaniu przez państwo członkowskie wymogów, które należy spełnić dla celów rejestracji praw rzeczowych na nieruchomościach.
- 50 W tym względzie każde państwo członkowskie, w którym przewidziana jest taka rejestracja praw rzeczowych na nieruchomościach, ma swobodę określenia warunków i zasad tej rejestracji, w tym nałożenia wymogu, aby wszystkie dane identyfikacyjne nieruchomości, w odniesieniu do której złożono wniosek o rejestrację, zostały przedstawione we wniosku lub w załączonych do niego dokumentach.
- 51 W konsekwencji z powyższego wynika, że w sytuacji gdy organ odpowiedzialny za rejestrację praw rzeczowych na nieruchomościach rozpatruje wniosek o rejestrację odziedziczonej nieruchomości, przy czym nieruchomość ta nie jest zidentyfikowana w dokumencie, na podstawie którego wnosi się o rejestrację, w tym w przedstawionym europejskim poświadczeniu spadkowym, organ ten może taki wniosek oddalić.
- 52 W tym względzie należy zauważyć, że oddalenie wniosku o wpis nieruchomości do rejestru nieruchomości na podstawie europejskiego poświadczenia spadkowego w jednym z państw członkowskich ze względu na to, że poświadczenie to nie zawiera danych dotyczących identyfikacji tej nieruchomości, nie podważa ważności tego poświadczenia jako takiego w odniesieniu do innych okoliczności, które poświadczą, takich jak status spadkobiercy.
- 53 W świetle ogółu powyższych rozważań na przedstawione pytanie należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 1 ust. 2 lit. l), art. 68 lit. l) i art. 69 ust. 5 rozporządzenia nr 650/2012 należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego przewidującemu, iż wniosek o wpis nieruchomości do rejestru nieruchomości tego państwa członkowskiego może zostać oddalony, jeżeli jedynym dokumentem przedstawionym na poparcie tego wniosku jest europejskie poświadczenie spadkowe, które nie identyfikuje tej nieruchomości.

W przedmiocie kosztów

- 54 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 1 ust. 2 lit. l), art. 68 lit. l) i art. 69 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego

należy interpretować w ten sposób, że

nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego przewidującemu, iż wniosek o wpis nieruchomości do rejestru nieruchomości tego państwa członkowskiego może zostać oddalony, jeżeli jedynym dokumentem przedstawionym na poparcie tego wniosku jest europejskie poświadczenie spadkowe, które nie identyfikuje tej nieruchomości.

Podpisy